

Максимов Степан, кандидат фізико-математичних наук,
Президент Всеукраїнської Асоціації Фахівців Оцінки

РЕГУЛЮВАННЯ ОЦІНКИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Вартісна оцінка культурних цінностей необхідна при їх переміщенні через митний кордон, при придбанні державними музеями, при їх відчуженні з нотаріальним посвідченням угод, в тому числі при успадкуванні, чи даруванні, коли культурні цінності є предметом договорів успадкування, чи дарування при їх страхуванні та в інших випадках за бажанням власника культурних цінностей.

В зв'язку з цим виникає питання, які фахівці можуть проводити вартісну оцінку культурних цінностей і визначати відповідну вартість і хто, який орган, регулює діяльність таких фахівців.

В Україні стосовно вартісної оцінки культурних цінностей склалась ситуація, що є три регулятори такої оцінки.

Міністерство культури (тепер Міністерство культури молоді та спорту) регулює вартісну оцінку культурних цінностей згідно з Законами України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» та «Про музеї та музейну справу».

Відповідно до статті 8 Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» спеціально уповноваженим державним органом контролю за переміщенням культурних цінностей через кордон є Державна служба контролю. Заявлені до вивезення (тимчасового вивезення) та повернуті після тимчасового вивезення культурні цінності підлягають обов'язковій державній експертизі. Державна служба контролю на підставі висновку державної експертизи приймає рішення про можливість або неможливість вивезення культурних цінностей. При проведенні державної експертизи мистецтвознавець-експерт в експертному висновку, крім інших питань перерахованих в п.8 Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей, затвердженого постановою КМУ від 26 серпня 2003р. № 1343, повинен зазначити оціночну вартість об'єкта культурної цінності. Міністерство культури своїм Наказом від 15.11.2002 № 647 затвердило Перелік державних установ, закладів культури, яким надано право проведення державної експертизи культурних цінностей.

На виконання статті 23 Закону України «Про музеї та музейну справу» Наказом Міністерства культури від 13.07.1998 № 325 була затверджена Інструкція про порядок визначення оціночної та страхової вартості пам'яток Музейного фонду України. Згідно з цією Інструкцією Музейні предмети підлягають оцінці та страхуванню. Оцінки таких предметів здійснюється фондово-закупівельними комісіями музеїв із залученням профільних експертів-фахівців.

Другим регулятором оцінки культурних цінностей є Фонд державного майна України.

Відповідно до Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні». Фонд державного майна України разом з акредитованими навчальними закладами готує оцінювачів за спеціалізацією 1.6 «Оцінка рухомих речей, що становлять культурну цінність», в межах напряму «Оцінка об'єктів у матеріальній формі». Фахівці за цією спеціалізацією мають право і можуть проводити незалежну оцінку культурних цінностей. Така оцінка має місце при визначенні ринкової вартості культурних цінностей для галерей, аукціонів, справедливої вартості при оцінці активів за вимогами Міжнародних Стандартів Фінансової Звітності внесені в статутний капітал, тощо...

Третім регулятором оцінки культурних цінностей є Міністерство юстиції, яке до загального переліку судових експертиз ввело напрям «Мистецтвознавча експертиза (кваліфікація 15.1 Мистецтвознавчі дослідження).

До переліку питань, які розглядаються в межах цієї кваліфікації відносяться дослідження:

- твори скульптури, живопису, монети, ювелірні вироби, предмети декоративно-прикладного мистецтва;
- друковані художні твори, журнали, тощо...;
- предмети релігійного культу;

Експертів з цієї кваліфікації готують Науково-дослідні інститути судових експертиз Міністерства юстиції.

Слід також сказати, що експертів за кваліфікацією 15.1 Мистецтвознавчі дослідження готують також і криміналістичні центри Міністерства внутрішніх справ України.

Таким чином, Міністерство внутрішніх справ України можна вважати четвертим регулятором в сфері оцінки культурних цінностей.

